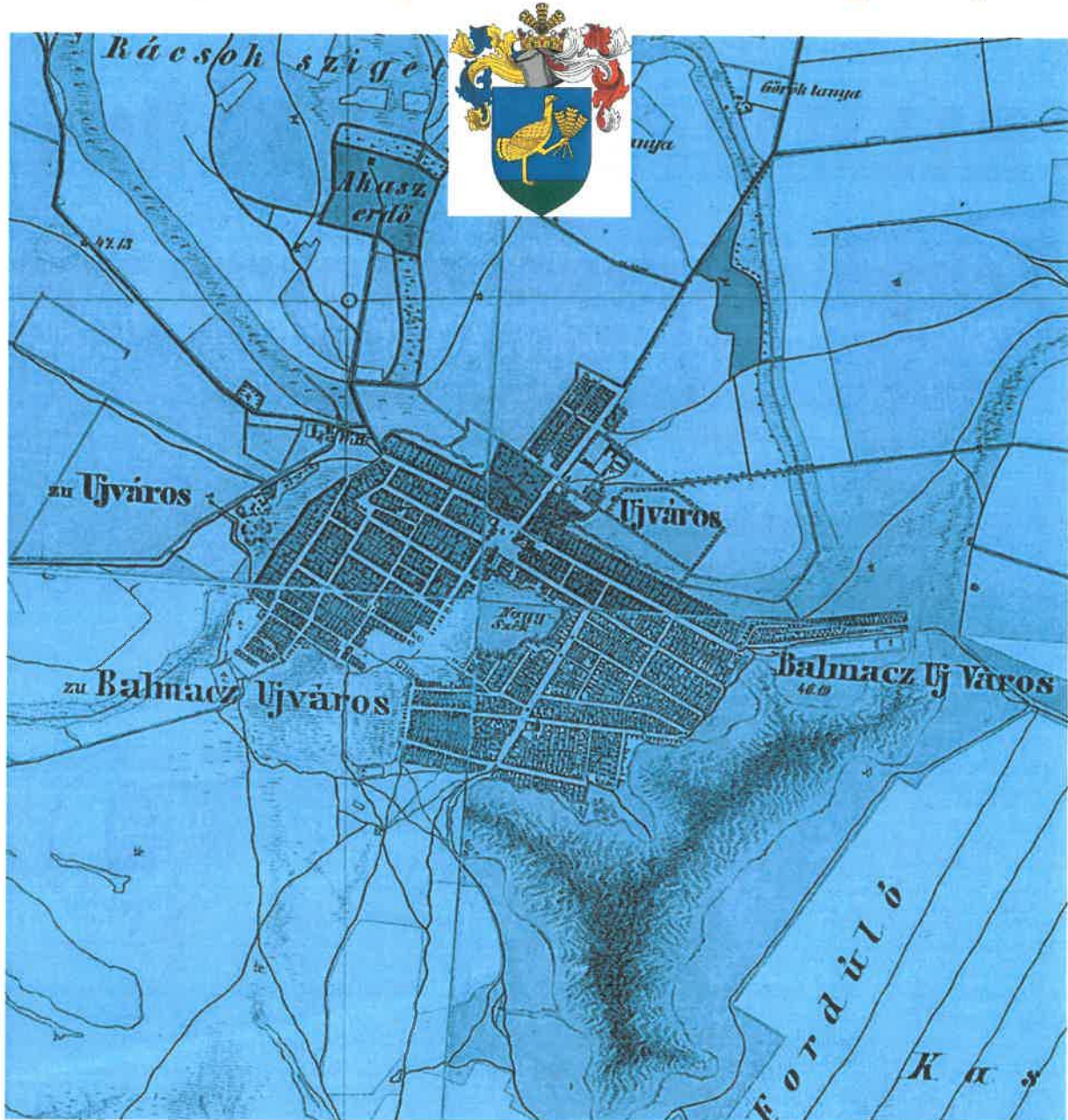

Jóváhagyva Balmazújváros Város Polgármesterének
60/2020. (XI.18.) számú határozatával

BALMAZÚJVÁROS VÁROS

Településfejlesztési koncepciója

Készült Balmazújváros Város Önkormányzatának megbízásából
2020. március hónap

CIVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA
4025 Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.

CÍVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA BT.

Levelezési cím: 4031 Debrecen, Sándor köz 4/3.
Iroda: Debrecen, Széchenyi utca 8. sz.
Tel:(30) 9818-172, Tel/fax: (52) 531-732
Email: civisterv @ civisterv.hu

BALMAZÚJVÁROS VÁROS

Településfejlesztési koncepciója

**Jóváhagyva Balmazújváros Város Polgármesterének
60/2020. (XI.18.) számú határozatával**

Balmazújváros, 2020. november 18.

Hegedüs Péter
polgármester

Dr. Hajdu Miklós
jegyző

• **Megbízó:**

Balmazújváros Város Önkormányzata
Hegedüs Péter polgármester

CIVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA BT.

Levelezési cím: 4031 Debrecen, Sándor köz 4/3.
Iroda: Debrecen, Széchenyi utca 8. sz.
Tel:(30) 9818-172, Tel/fax: (52) 531-732
Email: civisterv @ civisterv.hu

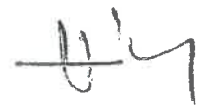
Balmazújváros város Településfejlesztési Konceptió
kidolgozásában közreműködött

MEGBÍZÓ:

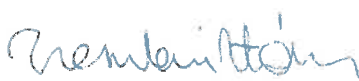
Balmazújváros Város Önkormányzata

TERVEZŐ:

Cívisterv Várostervező és Építész Iroda Bt.

Képviselt szakág	név, jogosultság	
Vezető településtervező: Építész vezető tervező	Filippinyi Gábor TT/1 09-0164 É-1 09-0164	
Környezetalakítás, tájrendezés:	Zsila László TK 09-0583/06	
Környezetvédelemi tervező:	Lévai Béla HBM MK 09-0036	
Közlekedés tervező:	Vasas Károly Tkö/09-0408	
Vízi közmű tervező:	Szabó Lóránt TRv-T-/09-0408	
Energia közmű tervező:	Szabó Lóránt TRe-T-/09-0408	
Hírközlés tervező:	Lakatos István TH-T-15-0342	

Debrecen, 2020. november hó

Zsemberi István
TT/1-09-0016, TR-09-0016
ügyvezető

TARTALOM

.....	1
.....	2
B E V E Z E T É S	2
1. JÖVŐKÉP	13
1.1. Balmazújváros város jövőképe	13
1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése	14
2. CÉLOK.....	15
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	15
2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása.....	17
2.2.1. GAZDASÁG	17
2.2.2. TÁRSADALOM	18
2.2.3. ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET	21
2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	24
2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	27
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	29
3.1. A stratégiához és településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása.....	29
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.....	30
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi alapú fenntartható fejlesztésre	35

BEVEZETÉS

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) a településrendezési tervek készítésének folyamatát, az egymásra épülő munkarészek jóváhagyásának rendjét, a tervek tartalmát és formáját új alapokra helyezte. A rendezési terveket, mint a települések jelenét és jövőjét jelentősen befolyásoló dokumentumokat, szerepükhez méltóan, alapos előkészítés után, az érdekeltek (lakosság, érdekképviselői és államigazgatási szervek, hatóságok) széles körű bevonásával kell készíteni.

A rendezési tervek készítésének első, indító része, a településfejlesztési koncepció elkészítése, majd jóváhagyása.

„A fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe.” (Étv.)

A településfejlesztési koncepció célja

A településfejlesztési tervezés alapvető dokumentuma a településfejlesztési koncepció. A településfejlesztési koncepció feladata olyan célrendszer kialakítása, amely hosszú távra irányt mutat a település lakosságának és vezetésének a település fejlesztésével kapcsolatos döntések meghozatalában. A településfejlesztési koncepció egyben vezetési eszköz, amellyel a települési önkormányzat irányítani tudja, hogy a fejlesztés során honnan hová akar eljutni. Bemutatja azokat a tájékoztató pontokat, amelyek az állandóan változó környezethez való igazodás során a célok megvalósításához vezetnek.

A településfejlesztési koncepció integrálja a település folyamatos működésének, fejlesztésének és vezetésének feltételeit. A koncepció alapján a települési önkormányzat és a helyi társadalom tagjai a közös célokra és értékekre összpontosítanak a társadalmi egyetértés alapján.

A településfejlesztési koncepció egyidejűleg a települési önkormányzat, mint szervezet feladatainak programja, illetve a szervezetfejlesztés és az ellenőrzés dokumentuma.

A Településfejlesztési koncepció célja: A település „küldetésének”, jellegének, a távlati fenntartható fejlesztés fő céljainak, stratégiai és cselekvési irányainak meghatározása, a társadalmi, gazdasági és környezeti (művi és természeti) szempontok integrálásával, együttes kezelésével, és ezzel a tovább tervezés megalapozása, mind a közösségi stratégiai-operatív, mind a rendezési-szabályozási tervezés számára, egyúttal a közös célok irányába mutató privát aktivitások generálása, illetve csatornázása.

A településfejlesztési koncepció feladata

A településfejlesztési koncepció feladata meghatározni a település jövőképét, a közösség érdekeinek legjobban megfelelő megoldást adni a legfontosabb társadalmi, gazdasági, műszaki, intézményi és környezeti problémák megoldására, valamint megmutatni az alkalmazkodás lehetőségét a hazai és nemzetközi fejlődési trendekhez.

A településfejlesztési koncepció hozzásegíti a döntéshozókat ahhoz, hogy megtalálják az optimális megoldásokat az erőforrások legjobb felhasználásához.

A településfejlesztési koncepció útmutatásul szolgál a döntési mechanizmus működtetéséhez, a tervezéshez és végrehajtáshoz, illetve az ellenőrzéshez szükséges szervezetek létrehozásához, a lakossági, a vállalkozói és egyéb csoportok, valamint a helyi politikai döntéshozók érdekeinek harmonizálásához.

A képviselő-testület gazdasági programot, oktatási, művelődési, kulturális, szociális, környezetvédelmi, egészségügyi és sport koncepciót dolgoz ki közép és hosszútávra, melyben a település igényeit fogalmazza meg a térséggel összhangban.

A település életét és távlati fejlődését egy-egy témában meghatározó koncepciókat a rendezési terv készítéséhez, a terv jellege által igényelt mélységig fel kell használni, be kell építeni. Ehhez nyújt segítséget az

- Országos Területrendezési terv
- Hajdú-Bihar Megye Területrendezési terve
- A fejlesztési kistérségek programjai

A Koncepció kialakításának módszere

A Koncepció a település vezetésével történt konzultációknak megfelelően, valamennyi érdekelt véleményének megkérdezése, szóbeli és írásos javaslatok összegzése és értékelése után került összeállításra. A településfejlesztési koncepció összeállításában több fontos nemrégiben elkészített, illetve készítés alatt lévő dokumentum került felhasználásra. Ezek – a teljesség igénye nélkül – az alábbiak voltak:

- Balmazújváros Város Önkormányzatának Gazdasági Programja
- Balmazújváros Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Balmazújváros város egészére vonatkozó SWOT elemzés

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Társadalom • Jó közbiztonság • az önkormányzattal együttműködő civil szervezetekben rejlő potenciál • aktív sportélet • színvonalas kulturális programok • erős kötődés a művelődési intézményekhez • Erős civil kapcsolatrendszer, civil élet sokszínűsége • település saját arculattal való rendelkezése • testvérvárosi kapcsolatok lehetőségei • Az önkormányzat hatáskörébe tartozó közszolgáltatások megfelelően működnek • fürdőüzemeltetésre létrehozott, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság. • emelt szintű kistérségi járóbeteg szakellátás • korszerű intézmények biztosítják a kis-korúak fejlődését	Társadalom • népesség csökkenés (természetes fogyás és elvándorlás) • öregedő lakosság • kedvezőtlen, és romló tendenciájú munkanélküliségi mutatók • az országos átlagtól elmaradó jövedelmi helyzet • szegregált területek a város szélén • jövedelmek kisebb mértékű növekedése • növekvő számú hátrányos helyzetű gyermekek a köznevelési intézményben • az önkormányzat anyagi lehetőségei szűkösek a közösség és civil kezdeményezések támogatására • az intézmények egy része energetikai felújítást igényel • oktatási intézmények kihasználtsága csökkenő tendenciát mutat, összhangban a demográfiai folyamatokkal • önkormányzati tulajdonú épületek kedvezőtlen energetikai tulajdonságai • megfelelő üzemi konyha hiánya • bérlakások rossz műszaki állapota

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Társadalom: • A gazdaságfejlesztés területén várható beruházások a demográfiai tendenciák javulásához is hozzájárulhatnak • együttműködések a járáson belül munkaerő-piaci esélyek javítása • visszatérést és letelepedést ösztönző programok • közösségi és társadalmi események ösztönzése • kisgyermekesek, gyermeküket egyedül nevelők és nagycsaládosokat segítő programok megvalósítása • Közoktatási szegregáció elkerülését szolgáló intézkedések megvalósítása • a települési identitás erősödése hozzájárul a város népességmegtartó képességének javulásához • a sport kulturális és turisztikai rendezvények közösségépítő erejének kihasználása • közterületek város saját arculatával való fejlesztése • intézmények energetikai korszerűsítése új feladatok és funkciók megjelenése • Művelődési Ház funkcionális bővítése, fejlesztése • idősek nappali ellátását biztosító épület fejlesztése • gazdaság-és vállalkozásfejlesztési funkciók erősítése • belterületi vízrendezés • sportturizmus infrastrukturális háttérének fejlesztése • idősek otthona kapacitásbővítése • óvodai épületek rekonstrukciója, bővítése • városüzemeltetési épületek	Társadalom: • a népesség további öregedése • a természetes fogyás és az elvándorlás felerősödése • a helyi gazdaság erősödésének hiányában a munkanélküliség problémája fennmarad • szegregációs folyamatok felerősödése • a pályázatokhoz szükséges önrész hiánya • fiatalok és értelmiségi réteg további elvándorlása • relatív elszegényedés • szolgáltatások minőségének romlása • az önkormányzat forráshiánya a fejlesztések önrész finanszírozását veszélyezteti • a civil szervezetek működését ellehetetleníti forráshiányuk • a pályázatokhoz szükséges önrész korlátozottan áll rendelkezésre • további feladatelvonás az intézményrendszer egyes elemeinek elszorítását eredményezheti • a jelenleg térségi szinten működő feladatellátás beszűkülése • a kedvezőtlen demográfiai folyamatok az oktatási intézményekben főleg az egészségügyi és szociális intézményekben hiányzó kapacitásokat generálhatnak

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
GAZDASÁG • Természetföldrajzi helyzetéből adódóan kiváló adottságokkal rendelkezik, első-sorban a turizmusban rejlő lehetőségek terén. • Termálvízkészlettel rendelkezik. • Hortobágy közvetlen szomszédsága jó lehetőségeket biztosít a turisztikai szolgáltatások (egészség- és gyógyturizmus, ökoturizmus) fejlesztése terén. • A város infrastruktúrája jól kiépített, az M35-ös autópálya megépítésével megközelíthetősége sokat javult. • A Debrecenben megépülő BMW gyár kedvező hatása Balmazújvárosra. • kedvező földrajzi elhelyezkedés, • megfelelő üzleti infrastruktúra • ipari területek nagysága megfelelő és fogadóképes • kimagaslóan kedvező turisztikai adottságok (természeti és épített értékek stb.) • balneológiai vonzerő: termálvízkészlet a város alatt • a Hortobágyi Nemzeti Park területei jelentős rekreációs és turisztikai potenciállal rendelkeznek • magas színvonalú szállodai ellátás • országos szinten is kiemelkedő vízkészlettel, vízutánpótlással rendelkező mezőgazdasági területek • a hagyományos tájhasználat, a majorsági és kiskertes művelés több helyen fennmaradt, fejleszthető • a kiegyensúlyozott városgazdálkodás	GAZDASÁG • a működő vállalkozások száma megyei összehasonlításban is igen alacsony, és csökken • közép- és nagyvállalkozások alacsony száma és aránya • az ipari területek fejlesztése dinamizálható • a turisztikai adottságok alacsony határfokú hasznosítása • kevés saját tőke a fejlesztésre • nem elegendő szálláshely • idegen nyelvismeret hiánya • a közlekedési infrastruktúra fejlesztésétől való függés • egyes önkormányzati intézmények működtetése nem költséghatékony

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
GAZDASÁG: - helyi üzleti infrastruktúra további fejlesztése (ipari park és iparterületek továbbfejlesztése stb.) - Helyi kis- és középvállalkozások hálózatos együttműködésének támogatása (klaszterek) - A megújuló energiaforrások széleskörű hasznosítása a gazdaságban - Aktív turizmus fejlesztése a térségben (vízi- horgászturizmus és ökoturizmus) - Gazdaságfejlesztési célú EU-s források addicionális finanszírozást jelenthetnek - Magas hozzáadott értéket képviselő vállalkozások megtelepülésének támogatása - HNP közelsége- ökoturizmus lehetősége - előnyös éghajlati és talajtani adottságok - az állattartáshoz és szántóföldi növénytermesztéshez - sokrétű turisztikai fejlesztési lehetőség - üvegházak építése - Mezőgazdasági feldolgozó üzem létesítése	GAZDASÁG: - az elvándorló munkaerő tovább szűkíti a betelepülni szándékozó vállalkozások mozgásterét - Gazdaságfejlesztési EU-s támogatások fejlettebb térségben koncentrálnak - kedvezőtlen pénzügyi-gazdasági folyamatok csökkentik a turisztikai keresletet - környező nagytelepülések turista elszívó hatása - Hortobágyi Nemzeti Park előírásainak szigorodása - tőkebeáramlás hiánya - pályázatokhoz szükséges önrész hiánya - csökkenő helyi adóbevételek - növekvő nyomás a szociális finanszírozási rendszeren - Csökkenő likviditás, szűkülő fejlesztési források - A pályázatokhoz szükséges önrész hiánya

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET Táji- természeti és településképi adottságok: • országos jogszabállyal védett területek találhatóak Balmazújváros területén (HNP, Keleti főcsatorna) • táji, természeti, turisztikai adottságok gazdagsága, védelem alatt álló természeti környezet (Virágos-kúti halastó, Virágos-kúti telepített tölgyes, Rollaházi erdő) • számos kunhalom helyi jelentőségű természetvédelmi területek: régészeti lelőhelyek, erdők, gyepek, nádasok, néhány fa, facsoport, növénytársulás • természeti környezet elemei • ivóvíz mennyisége és minősége • felszín alatti vizek, ivóvízbázisok, felszíni vizek, védett tavak vízfolyások, csatornák, öntözési lehetőség Zöldfelületi adottságok: • felújított közparkok • az EU szabványnak megfelelőek a játszóterek a központi területeken. • helyi rekreáció lehetősége biztosított (HNP, Keleti Főcsatorna, horgász-helyek) • jelentős, értékes külterületi zöldfelületi elem • országos szinten is kiemelkedő vízkészlettel, vízutánpótlással rendelkező mezőgazdasági területek Épített környezet: • Változatos épített környezet • megújult, forgalomcsillapított városközpont és főtér • a városrészek megőrizték kisvárosias jellegüket	ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET Táji- természeti és településképi adottságok: • fák elöregedése és őshonos fák hiánya • zöldfelületek, összekötő elemek hiánya Zöldfelületi adottságok: • közepes zöldfelületi ellátottság • út menti zöldsávok hiánya a belterületen. • út menti fásítás ritka, hiányos vagy nem megfelelő fajokból áll a külterületi utak mentén • hiányoznak a zöldterületi rendszer összekötő elemei • tájidegen fajok megjelenése a partokon, holtágaknál. • iparterületek, intézménykertek gyér lombos fa és cserje állománya. • erdősültség alacsony aránya. • a település központ zöldfelületi fejlesztései kivitelezési minőségükből adódóan nem kellően nem reprezentatívak. Épített környezet: • hasznosítatlan bel- és külterületi barnamezős területek • a település építészeti/funkcionális szempontból egyközpontú (városközpont)

- értékes épületek: a településnek jelenleg 5 országos védelem alatt álló épülete van (múemlék), illetve műemlékvédelemre érdemes épületek (5 db)
9 db helyi védelem alatt álló, és további 14 db helyi értéket képviselő védelemre is érdemes épület. 14 db védett, helytörténeti érték
- korszerű turisztikai létesítmények
- felújított oktatási, szociális intézményrendszer

Közlekedési hálózat és minősége:

- Az M35-ös autópálya megépítésével a város megközelíthetősége sokat javult.
- autóbusz állomás
- felújított vasútállomás
- megépült jelzőlámpás csomópontok
- előny a közúti tranzitfolyosó közelsége
- a legnagyobb átmenő forgalmú irányok elkerülnek
- magas a kerékpárosok részaránya a helyi forgalomban
- a belterületen magas a kiépített utak aránya
- tömegközlekedés biztosított: megfelelő autóbuszos és vasúti ellátottság
- közúti-vasúti hálózat megfelelő hálózati ellátottság
- rendezett közúthálózat

Közmű ellátottság és minősége:

- energia infrastruktúra jelenléte
- helyi kiépített rendszerek
- a vezetékes gáz majdnem teljes lefedettsége
- az elektromos energia lefedettség 100%-os
- a már kiépített közműhálózati rendszereinek rendelkezésre állása
- közmű gerinchálózatokban és a bázisoknál rendelkezésre álló kapacitás bővítése
- Új szennyvíztisztító telep üzemeltetése

Közlekedési hálózat és minősége:

- fontosabb utak elkerülő szakaszának hiánya
- a belső úthálózat minősége változó, fejleszteni szükséges
- a kerékpáros útvonalak fejlesztésre szorulnak
- parkolási problémák a városközpontban
- kerékpárparkolók kialakítása és állapota
- a vasútállomás utasforgalmi szolgáltatási szintje fejlesztésre szorul
- repülőtér távolsága
- gyorsforgalmi utaktól való viszonylagos távolság

Közmű ellátottság és minősége:

- közmű-és közüzemi ellátásban meglévő hiányok (mennyiségi- és minőségi problémák)
- a belvív, a felszíni csapadékvíz hatalmas tömege gyakran megoldhatatlan feladatokat jelent a térségben élőknek. A város jelenlegi vízkormányzási eszközei és csatornái további fejlesztéseket igényelnek.

Környezetvédelem:

- ipari eredetű szennyező források nincsenek
- a közszolgáltató havonta egy alkalommal házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést végez, melyre fogékony a lakosság.
- Önkormányzati szinten megkezdődtek a megújuló energiák felhasználásának kutatásai
- a zöldterület-fenntartás a sportpályákon és az intézményi zöldterületeken is felfedezhetőek
- nincsenek jelentős környezetszennyező ipari-, üzemi létesítmények

Környezetvédelem:

- a hőtermelő berendezések korábban minden esetben kialakításra kerültek a közintézményekben, az akkori kor színvonalának megfelelő kazánok, illetve hőtechnikai szabályozók telepítésével, a tényleges optimális hőfogyasztási nagyságrendek figyelembe vétele nélkül, melynek eredményeként minden egység túlméretezett
- Balmazújváros környezetében jelenleg szélenergia hasznosítás nincsen.
- a térségben a talajvíz alapvetően szennyezett, a termelt ivóvizet kezelni szükséges
- a külterületeken az illegális fakivágás és személtlerakás jelentősen környezetromboló hatású
- a mesterséges csatornák és környezetük sokszor elhanyagolt kezelésük mind vizuális mind pedig ökológiai értelemben is kedvezőtlenül hat a települési tájra
- tájidegen, az alföldi tájba nem illeszkedő fajok zöldfelületi alkalmazása, a túlelű örökzöldek túlsúlya a magán- és közterületeken is.
- a településközpont zöldfelületi fejlesztései kivitelezési minőségükből fakadóan nem kellően reprezentatívak
- a történeti örökséghez nem illeszkedő környezeti kezelése

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
ÉPÍTETT- ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET: Táji- és természeti adottságok: • a kultúrtájak különleges vonzerőt jelenthetnek a hazai és külföldi turisták számára • Rendkívül sokoldalú idegenforgalmi fejlesztési lehetőség: egészségturizmus, tanyasi turizmus, természetjárás, kerékpáros turizmus, sportolási lehetőségek • városi zöldterületek további rekonstrukciója Zöldfelületek: • strand területének fejlesztése, minőségi hasznosítása, • Gyógyfürdő területének zöldfelületi fejlesztése • Sporttelep zöldfelületként is történő fejlesztése- kedvező táji feltételek hasznosítása • zöldfelületek komplex fejlesztése • Kiváló szántóterületek megfelelő hasznosítása Épített környezet: • Épített örökség megőrzésében, közösségi és turisztikai célú hasznosításában rejlő potenciál • A város egyközpontúságának oldásával kiegyensúlyozottabb lesz a települési funkciók térbeli eloszlása • szálláshely kapacitás bővítése Közlekedési hálózat és minősége: • Meglévő kerékpárutak bővítése, bekötése az országos hálózatba • Az országos közúthálózat lokális fejlesztése / felújítása javítja a város külső kapcsolatait	ÉPÍTETT- ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET: Táji- és természeti adottságok: • a kunhalmok megrongálása • A pályázatokhoz szükséges önrész hiánya • az időjárási viszonyok egyre szélsőségesebbé válnak • helytelen földhasználat • Védelem alatt álló természeti értékek pusztulása, a nem megfelelő természetvédelmi kezelés hiánya • az átlagos talajvízszint általában viszonylag magasan helyezkedik el. • a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny • a mezőgazdasági tevékenység (mérgek), tisztítatlan szennyvizek az élővizek minőségét veszélyeztetik • a szikkasztott szennyvizek talajvízszennyezők Zöldfelületek: • zöldfelületek állapota romolhat a fenntartó munkások képzetlensége miatt. • Szükséges erdősítések, fásítások elmaradása. • Közcélú zöldfelületi fejlesztések elmaradása forráshiány, vagy egyéb célra történő igénybevétel miatt. Épített környezet: • Forrás hiány miatt a rossz állapotú épületek állaga tovább romlik • Városi terjeszkedés, újabb beépítésre szánt területek kijelölésének kedvezőtlen tájképi hatása Közlekedési hálózat és minősége: • A növekvő közúti forgalom miatt csökken a kerékpározási kedv és növekvő parkolási problémák jelentkeznek • kerékpáros közlekedés veszélyeinek növekedése • a fenntartási tevékenységek és a fej-

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• A kerékpárutak és kerékpártárolók bővítése • az önkormányzat közösségi közlekedési létesítményeinek rekonstrukciója Közművek: • Regionális (kistérségi) vízközmű rendszerek • Uniós pályázatok nyújtotta lehetőségek • A megújuló energia növekvő versenyképessége • belterületi vízrendezés- csapadékvíz elvezető hálózati rendszer fejlesztése • Megújuló energiák önkormányzati épületeken történő hasznosítása • Megújuló energia növekvő versenyképességének kiaknázása • Egyéb épületek tematikus energiaellátása, fenntarthatóságának javítása Környezetvédelem- klímatudatosság: • megújuló energiaforrások felhasználásának támogatása • Községi közlekedés fejlesztése, kerékpáros közlekedés elősegítése • környezettudatos, környezetvédő gondolkodás elterjedése, népszerűsítése • környezetterhelő anyagok újrahasznosítása • Vállalkozások számára környezet irányítási rendszerek kidolgozása, aktualizálása • környezetvédő technológiák, módszerek rendelkezésre állása, a megújuló energia a helyi gazdaság motorja lehet • Kedvező jogszabályi környezet a hulladékgazdálkodásra vonatkozóan • Jelentős vízhozamú folyók, csatornák, termálvízkészletek hasznosítása • település zöldfelület megőrzése, növelése	lesztések csúszása (pl. település – település útkategória cél) Környezetvédelem- klímatudatosság: • Uniós pályázati források felhasználása lassú, nehézkes • Elmarad az innováció igényes technológiák elterjedése saját forrás hiánya miatt • nem alakul ki megfelelő együttműködés az érintett partnerek között • hulladékgazdálkodási szolgáltatási díjak jelentősen emelkednek • klímaváltozás, talajszáradás, termőhelyek átalakulása • vízfolyamok vízhozamának csökkenése, egybefüggő vízfelületek csökkenése • szennyezett, illetve problémás felszíni és talajvizek • biodiverzitás csökkenése a nagyarányú, tájidegen növényfajok térnyerésével • túlszabályozás bekorlátozhatja a földhasználatot

1. JÖVŐKÉP

1.1. Balmazújváros város jövőképe

O

- A körzetközponti funkciókat ellátó Balmazújváros kiaknázva a megyeszékhely közelségéből eredő előnyöket, minőségi életlehetőséget biztosító elővárosi szerepkör betöltése mellett, a helyi gazdaságra is építő, fejlett oktatással és szolgáltatási palettájával rendelkező településsé válik.
- A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszínével jelentősen érintett településként, és gyógyvizét fürdőfejlesztésként kihasználva, jelentős idegenforgalomra tesz szert.
- A fejlődés eredményeként munkahelyek teremtnének, melynek következtében ismét pozitív demográfiai folyamatok indulnak meg, illetve egy vonzó, modern és fenntartható kisváros alakul ki.

O

A város jövőképét, hosszú távú fejlődésének irányvonalait alapvetően meghatározzák a külső és öröklött tényezők is:

- a város kedvező közlekedés-földrajzi **elhelyezkedése** és előnyös térszerkezeti adottságai. A szomszédos Debrecen nyugati szélén kialakult és tervezett jelentős ipari fejlesztések közelségéből és az M35 autópálya gyors elérhetőségéből, valamint a város kedvező vasúti kapcsolataiból adódó **logisztikai lehetőségei**;
- A Hortobágyi Nemzeti Park **Világörökségi Helyszín települési érintettségéből is adódó jelentős idegenforgalmi- turisztikai és gazdasági lehetőségei**
- a **település múltjából**, tradícióiból levezethető értékek;
- A **mezőgazdasági területek hasznosítása**, kiemelten kezelve a hagyományokkal rendelkező növénytermesztést és a legeltetési állattartást.
- munkaerő-piaci, közszolgáltatási funkciókból, természetes **kistérségi vonzásból adódó feladatok** és az ebből származó előnyök;
- a **lakosság** általános és speciális **szükségletei**, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben;
- a városok közötti élesedő hazai és nemzetközi **versenyhelyzet**;
- a **modern európai városfejlődés** kihívásai és a **helyi társadalom** elvárásai;
- a fejlesztések megvalósításához rendelkezésre álló támogatási források és a mellé rendeltető önerő megléte, ami behatárolja a tervezett fejlesztések körét és megvalósíthatóságát;

Ahhoz, hogy a felvázolt jövőkép megvalósuljon, a település megerősítse pozícióját, kiaknázza lehetőségeit és gazdasága felszálló növekedési pályára álljon, szükséges a működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz) szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztése, valamint a településen és környékén élő lakosság életminőségének emelése.

1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése

A jövőkép felvázolása általánosságban és szektorok szerinti bontásban történik. Annak érdekében, a felvázolt jövőkép megvalósuljon, részletesebb és apróbb lépések megtételére van szükség, a település életének valamennyi területén. Ezek az apróbb lépések azonban nem külön-külön, hanem egymással összefüggésben kezelhetők. Valamennyi lépést összefog egy általános és részletes célrendszer, amelyek néhány, de a szemléletet alapjaiban meghatározó elvek strukturalódnak.

Egy társadalmi közösség (család, település, ország) csak akkor életképes, ha az minél magasabb szinten alkalmas az önellátásra, önfenntartásra. Ennek hiányában függőségi viszony alakul ki, mely kiszolgáltatottá teszi azt. Cél a kiszolgáltatottság minél alacsonyabb szintre csökkentése, az önellátás, önfenntartás megerősítésével. Eszköze lehet a minél szélesebb körű foglalkoztatottság, ezáltal a szociális ellátási rendszer is csökkenthető a csak ténylegesen rászorulóknak (fogyatékosok, csökkent munkaképességűek, betegek) körére. Fontos, hogy a foglalkoztatottság növelése központjában az értékteremtés álljon. (Az emberek is szívesebben vesznek részt olyan programokban, melynek látják az értelmét, szemben az „alibi” munkákkal.) A szélesebb tömegek által létrehozott nagyobb érték nagyobb szétosztásra nyújt lehetőséget. Az Önkormányzatnak ebben szerepet kell vállalni. (A célok megfogalmazása, a végrehajtáshoz szükséges eszközrendszer feltárása, a koordináció, szervezés, kommunikáció az emberekkel, pályázatok, stb.)

Balmazújváros Településfejlesztési Konceptiója egységbe kívánja szervezni azokat a lépéseket, amelyek megtételét célul jelöli meg, ennek az egységnek pedig három olyan fő elv a megtestesítője, amelyre valamennyi lépés során, együttesen figyelni szándékozik.

Ezek az elvek:

Élhetőség

Valamennyi átfogó és rész cél középpontjában a lakosság áll. Olyan célok kitűzésére van szükség, amely elsősorban az aktuális és potenciális helyben lakók életminőségét javítja, legyen szó akár a közösségi életéről, a társadalomról, gazdaságról, épített vagy természetes környezetről. A Településfejlesztési Konceptión belül csak olyan célok meghatározása elképzelhető, amely a kerületet élhető, emberközelű és emberközpontú településsé teszi.

Fenntarthatóság

Nem képzelhető el fejlődés, sem fejlesztés fenntarthatóság nélkül, hiszen az olyan lépések, amelyek fenntarthatósága nem biztosított, már rövidtávon is hiábavaló erőfeszítésnek vehetők. Ezért kiemelten fontos szempont, hogy valamennyi átfogó és rész cél megfeleljen a fenntarthatóság elvének, hogy a döntések ne csak rövid, hanem tartós eredményekkel járassanak valamennyi kerületben élő vagy itt megforduló ember számára a jelenben és az eljövendőben egyaránt.

Befogadás

A befogadó (inkluzív) fejlődés elve azt mondja ki, hogy valamennyi fejlesztéspolitikai lépés valamennyi Balmazújvárosnak kell, hogy szóljon. Minden, a Konceptióban megfogalmazott cél, legyen az átfogó, vagy rész cél, valamennyi településen élőknek, vagy itt megfordulónak kell, hogy szolgáljon, egyenlő esélyeket kell, hogy biztosítson mindenki számára arra, hogy az előnyös következményeiből részesüljön, és meg kell, hogy előzze a kirekesztés és kirekesztettség valamennyi formáját.

2. CÉLOK

A felvázolt jövőkép összehangolt cselekvés nélkül csak álom marad. Fontos, hogy a jövőkép megvalósulását meghatározó fejlesztési irányok – cselekvési tervként- meghatározásra kerüljenek, hogy azután azok megvalósításán a település döntéshozói, a gazdaság szereplői és a lakossága együtt munkálkodhasson.

E fejezetben megfogalmazásra kerülnek azok a településfejlesztési célok és feladatok, melyek megvalósítása révén elérhető a felvázolt jövőkép.

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

Balmazújváros település a helyi gazdaság, a turisztikai attrakciók, szolgáltatások (kereskedelem, vendéglátás, egészségügy, közigazgatás, oktatás, szabadidős kikapcsolódási lehetőségek, szociális intézmények) és a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével, a hagyományokat is tiszteletben tartó, otthonos és minőségi települési arculatával, Hortobágy térségének elismert, megkerülhetetlen kisvárosi központja, valamint kiemelt turista központja „üdülőközpontja” kíván lenni.

A jövőkép mottója:

„Balmazújváros, egy önálló arculatú település, bolygóváros a debreceni település együttesben”.

Átfogó cél: a helyi társadalmi, gazdasági és természeti feltételekhez igazodó minőségi életkörülmények és fenntartható gazdasági fejlődés kialakítása.

* Az átfogó cél eléréséhez az Integrált Településfejlesztési Stratégiában négy tematikus, középtávú cél került meghatározásra, melyek Balmazújváros Hosszútávú Településfejlesztési Kon koncepciójába is beépítésre kerülnek.

- T1:** városi környezet és infrastruktúra fejlesztése,
- T2:** gazdasági, természeti erőforrások dinamizálása,
- T3:** humán erőforrások dinamizálása,
- T4:** a város kistérségi kapcsolatainak erősítése.

A jövőbeni fejlesztési irányoknak megfelelően, a **jövőkép megvalósulását elősegítő**, Gazdaságra- Társadalomra- Épített- és természeti környezetre megfogalmazható **átfogó célok**.

A: Gazdaság.

A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások bővüljenek, a helyben foglalkoztatás növekedjen. A hagyományokkal rendelkező gazdasági vállalkozások működési- és fejlesztési lehetőségeinek biztosítása, a HNP Világörökségi helyszín és védőövezete lehetőségeinek és korlátozó hatásainak optimalizálása. A megyeszékhely közelségét, a kedvező vasúti kapcsolatot, az M35 autópálya gyors elérhetőségét kihasználva új gazdasági vállalkozások betelepülése, ezáltal új munkahelyek létrehozása. (T2, T3, T4)*

B. Társadalom.

Az életminőség javítása, a társadalmi különbségek csökkentése. A városban megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A lakosság életkörülménye folyamatosan javuljon. A lakosság száma növekedjen, munkanélküliség csökkenjen, és egyéb mutatók javuljanak. (T3, T4)*

C: Épített- és természeti környezet.

A természeti, kulturális és történeti értékek egymást erősítő egységének megteremtése, az épített környezet fejlesztése. A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele” a Világörökségi Kezelési tervben megfogalmazott „Pusztakapu” fejlesztési lehetőségeinek kihasználása és elvárásainak való megfelelés, hozzájárulva ezzel a lakosság életminőségének, egyúttal az idegenforgalom fejlődéséhez is.

A klímaváltozásra való felkészülés.

Az elővárosi igényeknek környezeti minőségében, mennyiségében és közlekedési kapcsolataiban is megfelelő kisvárosias és kertvárosias lakóterületek biztosítása. (T1, T2)*

Mindezt elősegítheti a további gazdasági fejlődéshez hozzájáruló tőkebeáramlást ösztönző intézkedések támogatása, a kedvező befektetői környezet kialakítása, valamint a helyi kis- és középvállalkozói szféra megerősítése, a fejlett vállalkozói infrastruktúra, valamint a szakképzésre és a felsőoktatással való együttműködésre épülő humánerőforrás-fejlesztés kiépítése.

Hasonlóan fontos a tradíciók megőrzése, a kedvező társadalmi folyamatok erősítése és a negatív tendenciák megfordítása: a város lakói számára minőségi életkörülményeket kell biztosítani annak érdekében, hogy a képzett munkaerő elvándorlása megszűnjön, az előregedés lassuljon.

A minőségi életkörülmények biztosítása érdekében a hátrányos helyzetű, szociális ellátásra szoruló társadalmi csoportok életkörülményeit, a társadalom többi tagjához történő felzárkózásának esélyeit több dimenzió mentén kezelni kell. Ez egyrészt az életkörülmények átfogó javítását jelenti, másrészt a szociális, oktatási és egészségügyi ellátás fejlesztését is.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egy- ségek meghatározása

2.2.1. GAZDASÁG

A: A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások bővüljenek, a helyben foglalkoztatás növekedjen. A hagyományokkal rendelkező gazdasági vállalkozások működési- és fejlesztési lehetőségeinek biztosítása, a HNP Világörökségi helyszín és védőövezete lehetőségeinek és korlátozó hatásainak optimalizálása. A megyeszékhely közelségét, a kedvező vasúti kapcsolatot, az M35 autópálya gyors elérhetőségét kihasználva új gazdasági vállalkozások betelepülése, ezáltal új munkahelyek létrehozása.

A1: A mezőgazdaság fejlesztése, a nagyüzemek technológiai és környezetvédelmi korszerűsítésének elsődlegességével, a kisüzemi és családi gazdaságok megerősítésével, újak létrehozásának ösztönzésével, az öntözéses művelés széleskörű lehetőségének megteremtésével és ennek lehetőségeként adódó biztonságosabb növénytermesztés, és a nagyobb hozzáadott értéket jelentő növényfajok arányának növelése.

Nagyüzemi gazdaságok

Nagyüzemi gazdaságok: Főként a telephelyfejlesztések, bővítések, technológiai és környezetvédelmi jellegű beruházások, szükségesek.

Kisüzemi gazdaságok:

A meglévő kisüzemi gazdaságok megerősítése, újak létrehozásának ösztönzése.

Családi gazdaságok:

A családi gazdaságok számának bővítése és megerősítése. Birtokközpontok, tanyák életképessé tétele. Megfelelő szabályozási környezet megteremtése a településrendezési terv, helyi szabályozás kidolgozása során. Prioritás a bio- és ökögazdálkodást folytatók számára.

Kihasználatlan mezőgazdasági lehetőségekre épülő fejlesztések megvalósítása:

- a kertészeti tevékenység
- a gyógy- és fűszernövény termesztés, a legelőként illetve kaszálóként nem hasznosított területeken.

A2: A helyi Kis és Közép Vállalkozások (KKV-k) megerősítése, új gazdasági vállalkozások számára fejlesztési terület kijelölése, előkészítése a mezőgazdasági feldolgozó és egyéb helyi hagyományokkal rendelkező termelő ágazatokban.

A megyeszékhely Balmazújváros közelében tervezett gazdasági fejlesztéseihez is kapcsolódva, kihasználva a meglévő vasúti kapcsolatot logisztikai vállalkozások betelepítése, a fejleszteni tervezett közúti kapcsolatra, és elővárosi közlekedésre alapozva, megfelelő fejlesztési területeket biztosítva, beszállítói ipari vállalkozások településre vonzása.

A3: Az idegenforgalmi- turisztikai- szolgáltató szektor területeinek létesítményeinek fejlesztése.

Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek. Ki kell használni azt, hogy Magyarország egyre népszerűbb turisztikai célpont a külföldi lakosság számára, s jó ütemben fejlődik a belföldi turizmus is.

A turisztikai igényeket figyelembe véve, a településnek tovább kell fejlesztenie a turisztikai kínálatát, vonzerejét.

- A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele”
A Világörökségi Kezelési tervben megfogalmazott „Pusztai kapu” fejlesztési lehetőségeinek kihasználása.
- A Strand és gyógyfürdőhöz kapcsolódó turizmus fejlesztése, bővítése
- Gasztro turizmus
(a helyi, biogazdálkodáson alapuló termékeken alapulva)
- Hagyományőrző Agro turisztikai fejlesztés megvalósítása
(hagyományőrző állattartás- állatbemutató- simogató, hagyományos termékfeldolgozás, kapcsolódó népi iparművészet, vendéglátás)
- Ökoturizmus fejlesztése
(Természetvédelmi területek, és azok élővilágának bemutatása.)

2.2.2. TÁRSADALOM

B: A városban megmutatkozó lakossági igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése.

B1: A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával

A szociális felzárkóztatás és a társadalmi kohézió keretében Balmazújváros célként tűzi ki, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítanak, továbbá, hogy a szociális szektor működése magas szinten feleljen meg a szakmai kritériumoknak és eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat a klienseknek.

Ezeket a célokat szolgálják a szociális szolgáltatások alapelvei:

- szükséglet-orientáltság:
A lakosság, kiemelten a különböző hátrányos helyzetű csoportok (nők, munkanélküliek, csökkent munkaképességűek, fogyatékosok, a cigányság, hajléktalanok) megváltozott igényeinek, szociális szükségleteinek figyelembevételével kell kialakítani a szolgáltatások rendszerét;
- minőség:
A meglévő ellátások fejlesztése a dolgozók szakmai felkészültségének és igényességének növelésével, az intézmények szervezeti-irányítási rendszerének korszerűsítésével;

- hatékonyság:

A szociális szolgáltatások biztosításában erősíteni kell az önkormányzat felelősségét, ugyanakkor a feladatok ellátásában hangsúlyosabbá kell tenni – ellátási szerződések alapján – a civil és egyházi szervezetek részvételét, aminek keretében a hatékonyság érvényesülésére kell törekedni;

- szektorok közötti együttműködés:

A különböző problémák, esetek bonyolultsága és komplex kezelése igényli az egyes ellátási típusok és szolgáltatások egymásra épülését, egymás melletti működését, hálózatba szerveződését.

A fenti alapelvek maximális figyelembevételével a szociális biztonság javításának célterületei a következők:

- területileg szegregált szegénytelepek kialakulásának megakadályozása, infrastrukturális problémáinak megszüntetése;
- a hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra való beilleszkedésének támogatása, foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása, koordinálása és tartós bővítése;
- a család- és gyermekvédelmi tevékenység javítása;
- a szociális ellátórendszer intézményeinek infrastrukturális fejlesztése;
- a szociális, oktatási és egészségügyi ellátás integrált megközelítése a hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása érdekében;
- a hátrányos helyzetű csoportok elfogadottságának erősítése, toleranciaprogramok megvalósítása.

Mindennek eredményeként nagyobb mértékben megvalósul mind az alap-, mind a szakellátások esetében a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, azonosíthatóvá és elérhetővé válik a legrászorultabb, legveszélyeztetettebb társadalmi réteg, előtérbe kerül a saját környezetben történő gondozás, összességében pedig mérsékelhető a társadalmi kirekesztődés kockázata.

B2: A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a prevenatív tevékenységek, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem – különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Kiemelten fontos a középkorúak részvételének növelése az egészségügyi szűréseken különböző programok és térítésmentes szűrővizsgálatok szervezésével, így elérhető egyfajta szemléletváltás, miszerint a szűrések hasonlóan fontosak, mint a gyermekkori védőoltások, amelyeken a részvételi arány 98-100%. Az egészségügyi felvilágosító programok másik célcsoportját az iskolai tanulók jelentik. Az egészségfejlesztési nevelő tevékenység beépülése a köznevelési programokba számottevően hozzájárulhat a lakosság egészségtudatosságának erősödéséhez különösen a drogmegelőzés, a szexuális felvilágosítás, az egészséges táplálkozás és az önvizsgálatok (pl. emlőszűrés) esetében. Mivel a környezeti ártalmak jelentős szerepet játszanak a lakosság egészségi állapotának alakulásában, ezért célszerű a környezet-egészségügy és a megelőzés kapcsolatát erősíteni.

Az egészségügyi ellátó rendszer hatékonyságának növelése érdekében fontos a felnőtt háziorvosi praxisok felszereltségének javítása, egyes szakterületeken a gép- és műszerpark fejlesztése, valamint a kapacitások bővítése (pl. a lakosság korstruktúrájának változása miatt gerontológiai ellátó hálózat). Az iskolai testnevelés lehetőségeinek kiegészítése a sportolási lehetőségek bővítésével. A sportolási, testedzési lehetőség hozzáférések biztosítása.

B3: A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése

Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy rendszeres lehetőség nyíljon közösségi, kulturális, sport és egyéb szabadidős programokon való részvételre.

Ahhoz, hogy Balmazújváros elősegítse a **kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlődését**, tovább kell folytatni a már megkezdett tevékenységeket, infrastrukturális és tartalmi fejlesztéseket:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományörzés és -ápolás,
- helyi érdeklődésre számot tartó rendezvények szervezése,
- civil közösségek közösségi és kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.
- közterületek, közfunkciók bővítése
- köztéri attrakciók növelése
- pihenőterületek, parkerdők növelése
- sportterületek biztosítása

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a turizmus kulturális vonulatának fejlesztéséhez elengedhetetlen a település szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

A kultúra, a közművelődés és a rekreációs lehetőségek fejlesztése Balmazújvároson nem csak cél, hanem eszköz is ahhoz, hogy

- erősítsék a helyi közösség társadalmi kohézióját és identitástudatát,
- kínálatot teremtsenek a turisták számára

A program eredményeként színesebbé válik Balmazújváros arculata, tovább bővül a programkínálat, gyakoribbá válnak a civil önszerveződések, erősödik a pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus, ami összességében nemcsak a helyi lakosság számára jelenti az életminőség emelkedését, hanem hozzájárul a turisztikai vonzerő növekedéséhez is.

B4: A közösségi ellátó intézmények fejlesztése

A település családi, biztonságos hírere és kedveltségére alapozva, az oktatás kapacitásának és színvonalának növelése, az idősök bentlakásos ellátásának fejlesztése, kapacitásának növelése.

A Debrecen közvetlen vonzásába tartozó település előváros szerepéből is fakadó igények magas fokú kielégítés, mely a közösségi és ellátó intézmények vonatkozásában is fokozottan jelentkezik.

2.2.3. ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET

C: Épített- és természeti környezet.

A természeti, kulturális és történeti értékek egymást erősítő egységének megteremtése, az épített környezet fejlesztése. A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele” a Világörökségi Kezelési tervben megfogalmazott „Pusztai kapu” fejlesztési lehetőségeinek kihasználása és elvárásainak való megfelelés, hozzájárulva ezzel a lakosság életminőségének, egyúttal az idegenforgalom fejlődéséhez is.

A klímaváltozásra való felkészülés.

Az elővárosi igényeknek környezeti minőségében, mennyiségében és közlekedési kapcsolataiban is megfelelő kisvárosias és kertvárosias lakóterületek biztosítása.

C1: Külső és belső megközelíthetőség, elérhetőség javítása.

a) Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:

Az M35 autópálya- Balmazújváros- Debrecen közlekedési kapcsolat minőségi fejlesztése, a város keleti szélén tervezett új gazdasági övezet belterület zavarása nélküli gyors elérhetőségének igényét is figyelembe véve. (külső- keleti gyűjtőút kialakítása.)

b) Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:

A város nyugati részén kijelölt gazdasági zóna zavarmentes megközelítését is szolgáló, külső gyűjtőút gyűrű kiépítése, (kapcsolódva a belterület keleti szélén tervezett gyűjtőúthoz.)

A belső gyűjtőút hálózat fejlesztése- bővítése.

C2: A természeti és táji értékek megőrzése, tájképi értékek érvényesülésének elősegítése, tájhasználati konfliktusok és problémák megszüntetése

a) A természeti és táji értékek megőrzése, a környezeti- klimatikus és gazdálkodási szempontok figyelembe vétele mellett

b) A tájképi értékek érvényesülésének elősegítése

c) Tájhasználati konfliktusok és problémák megszüntetése

C3: A település egybefüggő zöldfelületi rendszerének kialakítása

C4: Az időjárási szélsőségek, a globális felmelegedés hatásait csökkentő klíma kialakítása.

Az időjárási szélsőségek a globális felmelegedés hatására erősödő: hosszabb, aszályos időszakok, erősebb viharok és szelek, intenzívebb zivatarok és jégesők emberre és környezetre gyakorolt hatását klímát javító beavatkozásokkal is szükséges csökkenteni. Ennek érdekében:

- Ki kell alakítani a település egybefüggő zöldfelületi rendszerét és az úgynevezett „zöld folyosót”, ami kapcsolatot teremt a belterületet körülvevő gyepes, fás vizes területekkel is.
- Biztosítani kell a település kellő mértékű átszellőzését, ugyanakkor védeni kell a belterületet a szélsőséges illetve légszennyezést hozó szelektől.
- Változtatni kell a beérkező energiák elnyelődésén, ezen keresztül a környezetbe való kisugárzáson, az energiák felhasználásán. A kisugárzott hő településről való eltávolításával is segíteni szükséges a települési klíma javulását. Szükséges kidolgozni az energia elnyelődés csökkentésének helyi szabályait, melynek során az alábbi alapvető eszközöket is alkalmazni kell:
- az épített felületeket minél világosabb színűre kell színezni, miáltal a fényben lévő energia kisebb mértékben nyelődik el a felületek anyagába
- optimalizálni, csökkenteni kell a szilárd, épített felületeket, részben a szükségtelen felületek megszüntetésével, részben növényzeti fedéssel
- Növelni kell a zöldfelületek mennyiségét, parkok, kertek létesítésével, de akár tetőkertek, zöldfalak építésével
- Lassítani és csökkenteni kell a csapadékvizek szilárd felületekről, a településről való elfolyását, melynek megvalósítása során fontos eszköz lehet a tetőkert, de nagyon fontos a burkolatok vízáteresztő képességének javítása, vagyis a teljesen zárt burkolatok fokozatos cseréje hézagos, áteresztő burkolatra.
- Növelni szükséges a települési környezetben a vízfelületek arányát, ugyanis a természetes vízfelület emeli a talajvízszintet, párolgásával emeli a levegő páratartalmát és hűti a levegőt, továbbá a vízi növényvilág nagyarányú oxigén termelésével, a por- valamint pollen megkötésében is jelentős szerepet tölt be.

C5: Az épített környezet fejlesztése, történeti értékeinek megóvásával és erőteljesebb megjelenítésével, a turisztikai, rekreációs, gazdasági területek valamint a településközpont és intézményterületek kiemelt fejlesztéseire is tekintettel.

C6: A közmű infrastruktúra korszerűsítése és fejlesztésekhez igazodó, mennyiségi bővítése, a magas szintű ellátás biztosítása érdekében.

C7: Környezeti konfliktusok felszámolása, a természeti értékek védelmének, lakossági és gazdasági elvárásoknak is eleget tevő környezetvédelem megvalósítása.

C8: A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele” a Világörökségi Kezelési tervben megfogalmazott „Pusztai kapu” fejlesztési lehetőségeinek kihasználása és elvárásainak való megfelelés.

- A HNP VH. területével határos, hasznosítatlan, vagy alulhasznosított területek fejlesztése, ahol a Világörökségi Helyszín látvány értékét is kihasználva turisztikai célú szálláshelyeket, továbbá idegenforgalmi jelentőséggel is rendelkező, lakókörnyezetben is elhelyezhető gazdasági tevékenységeket lehet elhelyezni.
- Vezetett turista utak, programok szervezése A HNP területére.
- A tájképi jelentőséggel is rendelkező területek településképeinek Világörökségi Helyszínhez méltó formálása- fejlesztése.
- A csorda kihajtás hagyományának megtartása, fejlesztése, az arra alkalmas területeken, az érintett lakosság meggyőzésével, érdekeltségének megteremtésével.

2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A jövőkép mottója:

„Balmazújváros, egy önálló arculatú település, bolygóváros a debreceni település együttesben”.

A. GAZDASÁG	Átfogó cél: A megerősödött és differenciált helyi vállalkozói szférára épülő kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezet kialakítása. A mezőgazdasági és ipari vállalkozások bővüljenek, a helyben foglalkoztatás növekedjen. A hagyományokkal rendelkező gazdasági vállalkozások működési- és fejlesztési lehetőségeinek biztosítása, a HNP Világörökségi helyszín és védőövezete lehetőségeinek és korlátozó hatásainak optimalizálása. A megyeszékhely közelségét, a kedvező vasúti kapcsolatot, az M35 autópálya gyors elérhetőségét kihasználva új gazdasági vállalkozások betelepülése, ezáltal új munkahelyek létrehozása.	
	A1:	A mezőgazdaság fejlesztése, a nagyüzemek technológiai és környezetvédelmi korszerűsítésének elsődlegességével, a kisüzemi és családi gazdaságok megerősítésével, újak létrehozásának ösztönzésével, az öntözéses művelés széleskörű lehetőségének megteremtésével és ennek lehetőségeként adódó biztonságosabb növénytermesztés, és a nagyobb hozzáadott értéket jelentő növényfajok arányának növelése.
	A2:	A helyi Kis és Közép Vállalkozások (KKV-k) megerősítése, új gazdasági vállalkozások számára fejlesztési terület kijelölése, előkészítése a mezőgazdasági feldolgozó és egyéb helyi hagyományokkal rendelkező termelő ágazatokban. A megyeszékhely Balmazújváros közelében tervezett gazdasági fejlesztéseihez is kapcsolódva, kihasználva a meglévő vasúti kapcsolatot logisztikai vállalkozások betelepítése, a fejlesztési tervezett közúti kapcsolatra, és elővárosi közlekedésre alapozva, megfelelő fejlesztési területeket biztosítva, beszállítói ipari vállalkozások településre vonzása.
	A3:	Az idegenforgalmi- turisztikai- szolgáltató szektor területeinek létesítményeinek fejlesztése. A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele” A Strand és gyógyfürdőhöz kapcsolódó turizmus fejlesztése, bővítése

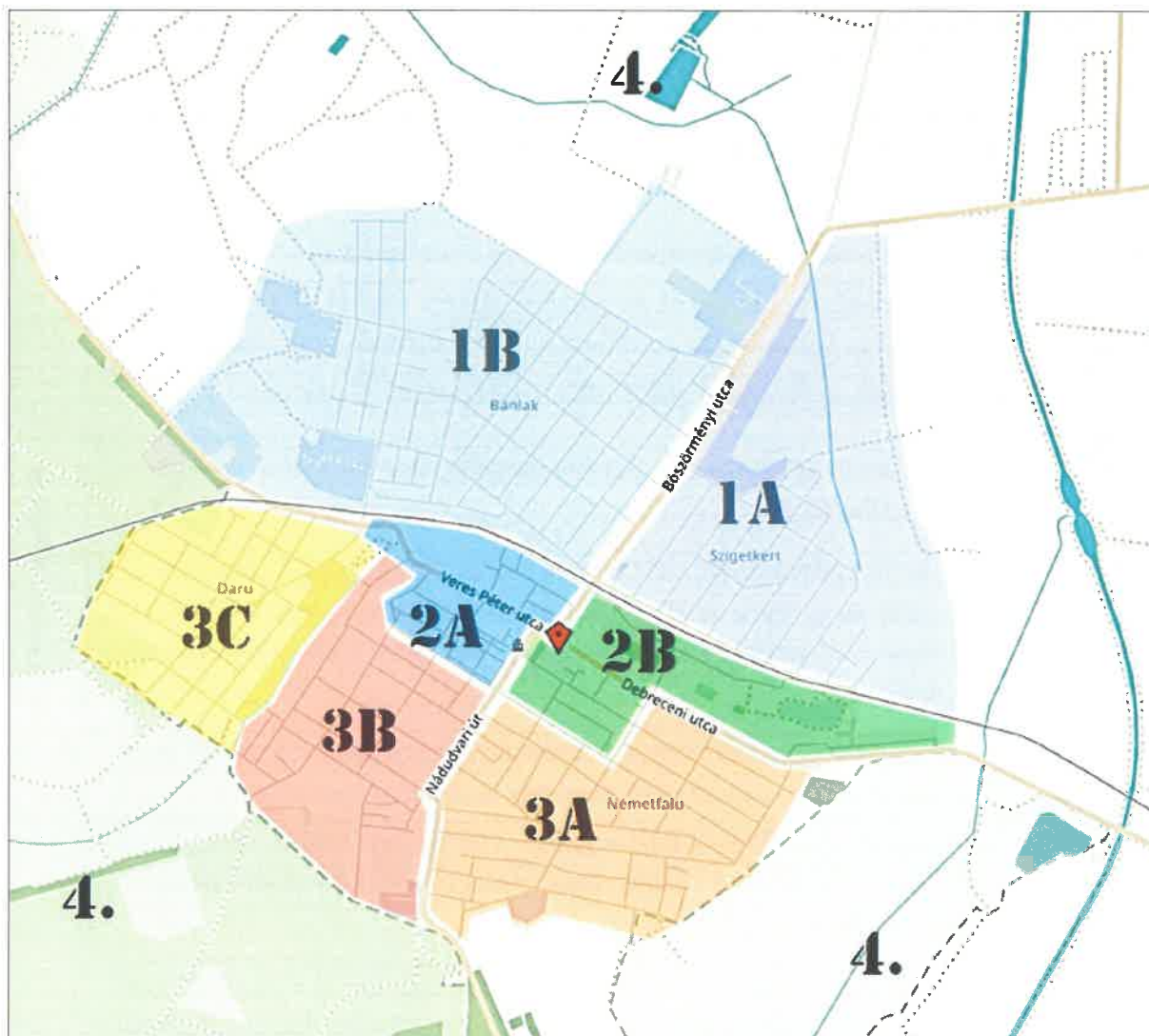
Rész cél / Prioritás

B. TÁRSADALOM	<u>Átfogó cél:</u>	
	A városban megmutatkozó lakossági (és a környező kistépüléseken meghatározott ellátó intézményi ellátásra irányuló) igények kielégítése, a magas életszínvonal biztosítása, valamint a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok érvényesítése.	
	B1. A társadalmi különbségek mérséklése komplex szociális ellátórendszer kialakításával	Részcél/ Prioritás
	B2. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	
	B3. A közigazgatási szolgáltatások ügyfélbarát jellegének megerősítése	
	B4. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése	

C. ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET	Atfogó cél: A természeti, kulturális és történeti értékek egymást erősítő egységének megteremtése, az épített környezet fejlesztése. A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele” a Világörökségi Kezelési tervben megfogalmazott „Pusztakapu” fejlesztési lehetőségeinek kihasználása és elvárásainak való megfelelés, hozzájárulva ezzel a lakosság életminőségének, egyúttal az idegenforgalom fejlődéséhez is. A klímaváltozásra való felkészülés. Az elővárosi igényeknek környezeti minőségében, mennyiségében és közlekedési kapcsolataiban is megfelelő kisvárosias és kertvárosias lakóterületek biztosítása.	
	C1. Külső és belső megközelíthetőség, elérhetőség javítása.	Rész cél/ Prioritás
	C2. A természeti és táji értékek megőrzése, tájképi értékek érvényesülésének elősegítése, tájhasználati konfliktusok és problémák megszüntetése	
	C3. A település egybefüggő zöldfelületi rendszerének kialakítása	
	C4. Az időjárási szélsőségek, a globális felmelegedés hatásait csökkentő klíma kialakítása.	
	C5. Az épített környezet fejlesztése, történeti értékeinek megővásával és erőteljesebb megjelenítésével, az turisztikai- rekreációs, gazdasági területek valamint a településközpont és intézményterületek kiemelt fejlesztéseire is tekintettel.	
	C6. A közmű infrastruktúra korszerűsítése és fejlesztésekhez igazodó, mennyiségi bővítése, a magas szintű ellátás biztosítása érdekében.	
	C7. Környezeti konfliktusok felszámolása, a természeti értékek védelmének, lakossági és gazdasági elvárásoknak is eleget tevő környezetvédelem megvalósítása.	
	C8. A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele” a Világörökségi Kezelési tervben megfogalmazott „Pusztakapu” fejlesztési lehetőségeinek kihasználása és elvárásainak való megfelelés.	

2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A korábbi elemzések, Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) meghatározta Balmazújváros városrészekre való felosztását. E három, meghatározó városrészt (Északi-, középső-, déli városrész) A sajátosságok, fejlesztési lehetőségek különbözősége miatt, a településfejlesztési koncepció további részekre bontja.

- 1A: É-K Északkeleti városrész (Szigetkert)
- 1B: É-Ny Északnyugati városrész (Újtelep, Bánlak, Erdősziget)
- 2A: KP-1 Városmagterület (intézményi és kereskedelmi zóna)
- 2B: KP-2 Városmagterület (turisztikai és rekreációs zóna.)
- 3A: D-K: Délkeleti városrész (Németsfalu)
- 3B: D: Déli városrész (Felsővég)
- 3C: D-Ny Délnyugati városrész (Daru)
- 4. Külsőterület

Balmazújváros város Településfejlesztési koncepcióban meghatározott fejlesztési célok településrészekre való értelmezése, a kapcsolat erőssége

TELEPÜLÉSRESZEK		RÉSZCÉL / PRIORITÁS														
		GAZDASÁG			TÁRSADALOM				ÉPÍTETT- ÉS TERMÉSZETI KÖR- NYEZET							
		A.1	A.2	A.3	B.1	B.2	B.3	B.4	C.1	C.2	C.3	C.4	C.5	C.6	C.7	C.8
1A	É-K Északkeleti városrész (Szigetkert) Ipari fejlesztési és lakó zóna															
1B	É-Ny Északnyugati városrész (Újtelep- Bánlak- Erdősziget) Logisztikai-fejlesztési és lakó zóna															
2A	KP-1 Városcsúcs Intézményi és kereskedelmi zóna															
2B	KP-2 Városcsúcs turisztikai és rekreációs zóna															
3A	D-K Délkeleti városrész (Németfalu) Lakó zóna és turisztikai fej- lesztési terület															
3B	D Déli városrész (Felsővég) Lakó zóna és turisztikai fej- lesztési terület															
3C	D-Ny Délnyugati városrész (Daru) Lakó zóna és turisztikai fej- lesztési terület															
4	Külterület															

Általános kapcsolat
Közepes kapcsolat
Erős kapcsolat

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása.

Balmazújváros város Településfejlesztési koncepciójának megalapozásához elkészült a (Településfejlesztési koncepció és a készülő új Településrendezési terv közös munkarészeként) a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 1. mellékletében előírt tartalmi követelményeknek megfelelő Megalapozó vizsgálat.

A vizsgálatok készítésekor a 2018/2019. évi statisztikai adatok, az önkormányzati aktuális adat-szolgáltatás került felhasználásra. A megalapozó dokumentumok valamennyi szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatot tartalmazzak.

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.

▪ A közlekedési infrastruktúrát érintő, meghatározó fejlesztési igények

a) Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:

- A M35 autópályához, valamint a megyeszékhelyhez (Debrecenhez) való kapcsolatot biztosító országos utak belterületet nem terhelő összekapcsolása, egy külső keleti elkerülő út kiépítésével.
- A várost keleti- északi- nyugati szélén vezető, külső elkerülő út kiépítése, mely a Debreceni – Bőszörményi. és Tiszacsegei országos mellékutak összeköttetését is megteremti, biztosítva az ipari- gazdasági területek lakóterületek zavarása nélküli megközelítését is.
- A megyeszékhely elérhetőségének javítása tömegközlekedési eszközökkel. (A megyei TrT-ben javasolt előváros közlekedési megvalósulásának szorgalmazása. A Debrecen-Füzesabony vasútvonal villamosításának szorgalmazása, lehetőség szerint a teljes szakaszon, de a belterület nyugati széléig mindenképpen, ezáltal biztosítva az elővárosi közlekedés egész város számára történő igénybevételét, valamint a belterület nyugati szélén kialakítani tervezett logisztikai központ vasúti megközelítését. A tervezett logisztikai központ számára iparvágány kiépítés lehetőségének biztosítása.
- A járási központ szerepköréből következő, településközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése- javítása.
- Az országos- és Térségi tervekben meghatározott kerékpárutak megvalósulásának elősegítése, a helyi kerékpárút hálózat csatlakozást biztosító szakaszinak kiépítése. (Debrecen- Balmazújváros- Hortobágy irányú kerékpárút, a Keleti-főcsatorna partján tervezett turisztikai kerékpárút)

b) Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése:

- Gyűjtőutak és mezőgazdasági fő dűlőutak rendszerének kijelölése és forgalmi elvárásokkal összhangban történő kiépítése.
- kerékpárutak kiépítése, illetve összefüggő hálózatának kialakítása.
- A mezőgazdasági feltárási utak fejlesztése, valamint a település turisztikai kapcsolatai fejlesztését szolgáló úthálózat kiépítése.

c) A közlekedés minőségének javítása:

- A belterületi utak minőségének javítása, a tervezett kiszolgáló utak kiépítésével javítani, a területek megközelítését, lehetőséget adni a tervezett lakóterületek, gazdasági és közösségi területek megvalósítására.
- Hiányzó járdaszakaszok kiépítése, a meglévők minőségének növelése.
- Középületek környezetének fejlesztése, további parkolóhelyek kialakítása,

- A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, kerékpárutak és kerékpártárolók kialakítása
 - A helyi buszhálózat minőségének fejlesztése, elektromos kisbuszok forgalomba helyezésével, helyi buszmegállók egységesítése, környezeti minőségük javítása.
- **Közterületek rendezése:**
- a) A közterületek város sajátos arculatának megfelelő rendezése.
 - b) A hiányzó szilárd burkolatú utak felületi lezárásának biztosítása, a mezőgazdasági feltáró utak fejlesztése, valamint a település turisztikai kapcsolatai fejlesztését szolgáló úthálózat kiépítése.
 - c) A meglévő parkok, zöldterületek fenntartása mellett újabb parkok, zöldfelületek kiépítése.
 - d) A közösségi, közjóléti, rekreációs célt szolgáló funkciók átgondolt elhelyezésével jelentősen javítani a zöldfelületek kihasználtságát és, használhatóságát.
 - e) A közterületek növényállományának növelése, egységessé tétele, az előregedett állomány cseréje. (A végrehajtás alapfeltételét jelentő vizsgálatok, felmérés elkészítése.)
- **A területfelhasználást érintő, meghatározó fejlesztési igények:**
- a) Ipari területek fejlesztése:
 - A Településrendezési eszközök módosítása során kijelölt keleti ipari- gazdasági övezet megvalósulásának elősegítése. A terület megközelítését szolgáló utak kiépítése, előkészítő művelés, a lakóterületek védelmét szolgáló, önkormányzati felelősség körbe tartozó védőerdők megvalósítása.
 - A hatályos településrendezési tervben gazdaságfejlesztésre kijelölt belterület nyugati oldalán, valamint déli- Hortobágy Világörökségi terület szomszédságában kijelölt területeket, a fejlesztési lehetőségeket, korlátokat tekintve szükséges felülvizsgálni, pontosítani, illetve a lehetséges mértékben környezethez illő funkcióváltásukat előirányozni.
 - Javítani szükséges a kijelölt, fejlesztésre alkalmas területek megközelíthetőségét, közművesítését, parkolási lehetőségeit.
 - A Böszörményi út mellett kijelölt és jelentős fejlesztési lehetőségekkel rendelkező kereskedelmi- szolgáltató gazdasági övezet feltáró utjainak, közművesítettségének fejlesztése, ezáltal új vállalkozások számára megfelelő előkészítettségű területek biztosítása.
 - b) Az épített környezet fejlesztése, történeti értékeinek megóvásával és erőteljesebb megjelenítésével, az turisztikai- rekreációs, gazdasági területek valamint a településközpont és intézményterületek kiemelt fejlesztéseire is tekintettel.
 - A Városházra nem illő, lepusztult, korszerűtlen épületek felszámolása, új korszerű létesítményekre történő cseréje.
 - Színvonalas, rendezvények megtartására is alkalmas új létesítmény megvalósítása.
 - Önkormányzati bérházak létesítése.
 - c) Idegenforgalmi- turisztikai célú területek fejlesztése:

- A Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín és a település kapcsolatának „élővé tétele” a Világörökségi Kezelési tervben megfogalmazott „Pusztai kapu” fejlesztési lehetőségeinek kihasználása és elvárásainak való megfelelés.

A HNP VH. területével határos, hasznosítatlan, vagy alulhasznosított területek fejlesztése, ahol a Világörökségi Helyszín látvány értékét is kihasználva turisztikai célú szálláshelyeket, továbbá idegenforgalmi jelentőséggel is rendelkező, lakókörnyezetben is elhelyezhető gazdasági tevékenységeket lehet elhelyezni.

Vezetett turista utak, programok szervezése A HNP területére.

A tájképi jelentőséggel is rendelkező területek településképének Világörökségi Helyszínhez méltó formálása- fejlesztése. A csorda kihajtás hagyományának megtartása, fejlesztése, az arra alkalmas területeken, az érintett lakosság meggyőzésével, érdekeltségének megteremtésével.

- A Strand- és gyógyfürdő, valamint a sportolást rekreációt szolgáló létesítmények gazdaságos kihasználását, látogatottságát is szolgáló fejlesztése. A hiányzó funkciók, vagy kapacitások pótlása, új látogatottságot növelő funkciók kialakítása. Szálláshely szolgáltatás fejlesztése. A rekreációs területek egységbe fogása, a hasznosítatlan, vagy alulhasznosított területek bevonásával, környezeti minőségük javításával. (Egykori fürdő tározó tó horgász tóvá alakítása, vízutánpótlásának biztosítása, környezetének rendezése. A rekreációs területeket összekötő gyalogos- kerékpáros út, sétány kialakítása.)
- A külterület természeti értékeinek bemutatását segítő fejlesztések.
- Az igazgatási terület északi szélén elhelyezkedő Nagylaposi halastavak (K-1, K-2, K-3 víztározó, halastó) értékes természeti környezetének bemutatását segítő túraútvonal kijelölése, kialakítása. A megvalósítást elősegítő szabályozás kidolgozása.
- A Keleti- főcsatorna partján tervezett térségi jelentőségű kerékpárút, valamint a főcsatornán tervezett sétahajózás megvalósulásának segítése, hajó kikötő helyének kijelölése, belterületről történő megközelítésének biztosítása.

d) Birtokközpontok, tanyák életképessé tétele. Megfelelő szabályozási környezet megteremtése a településrendezési terv, helyi szabályozás kidolgozása során.

e) Mezőgazdasági feldolgozóipar létesítése

- A mezőgazdasági termékek feldolgozását, ezáltal magasabb érték előállítását szolgáló olyan kisüzemek létrehozása, illetve azok létrejöttének támogatása, melyek a helyi termelők termékeit fogadják be, dolgozzák fel.
- A mezőgazdasági feldolgozó ipar telepítésére alkalmas területek biztosítása, megfelelő szabályozási feltételek, előírások, helyi támogatási formák, kialakításával, a termelőkkel meghozandó megállapodások létrejöttének elősegítésével.

f) A Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

- A nappali szociális ellátások (idősek, fogyatékos, hajléktalan, szenvedélybeteg és pszichiátriai beteg személyek nappali ellátása), gyermekjóléti szolgálat fejlesztése esetén a minőségi fejlesztés mellett cél a férőhelyek bővítése új intézmények létesítésével, illetve a már működő szolgáltatások férőhelyeinek bővítésével.

- Az önkormányzati tulajdonban lévő kereskedelmi–szolgáltató terek megújítása, átalakítása, helyi termékek számára szolgáló piaci terület fejlesztése (vásárcsarnok kialakítása), a kapcsolódó területek revitalizálása.
- g) A település egybefüggő zöldfelületi rendszerének kialakítása, Balmazújváros városi területeinek környezettudatos megújítása.
- A meglévő zöldterületek (parkok, vízfolyásokat kísérő zöldterületek, utcafásítások) egybefüggő, egységes rendszerré történő összefogása, minőségi többletet eredményez az egészséges, jó klímájú települési környezet kialakításában. E zöldterületi rendszer részét kell, hogy képezzék a belterülethez kapcsolódó erdők- fásított területek, zártkertek, gyeplélegelő területek is.
 - A belvárosi zöldterületeken pihenő- rekreációs, vagy egyéb közösségi funkciókat szükséges létesíteni.
 - Rekreációra, a családok kikapcsolódására is lehetőséget nyújtó területeket, legalább városrészenként játszótereket szükséges kialakítani.
- h) Az időjárási szélsőségek, a globális felmelegedés hatásait csökkentése, megfelelő városi klíma kialakítása.
- Az időjárási szélsőségek a globális felmelegedés hatására erősödő: hosszabb, aszályos időszakok, erősebb viharok és szelek, intenzívebb zivatarok és jégesők emberre és környezetre gyakorolt hatását klímát javító beavatkozásokkal is szükséges csökkenteni. Ennek érdekében ki kell alakítani a város egybefüggő zöldfelületi rendszerét és az úgynevezett „zöld folyosót”, ami kapcsolatot teremt a belterületet körülvevő gyepes, fás vizes területekkel is. Biztosítani kell továbbá a település kellő mértékű átszellőzését, ugyanakkor védeni kell a belterületet a szélsőséges illetve légszennyezést hozó szelektől.
 - Növelni kell a zöldfelületek mennyiségét, parkok, kertek létesítésével, de akár tetőkeretek, zöldfalak építésével.
 - Növelni szükséges a települési környezetben a vízfelületek arányát, ugyanis a természetes vízfelület emeli a talajvízszintet, párolgásával emeli a levegő páratartalmát és hűti a levegőt, továbbá a vízi növényvilág nagyarányú oxigén termelésével, a por- valamint pollen megkötésében is jelentős szerepet tölt be.
 - A belvizes területek csökkentésével, belvízrendezéssel, az önözött területek arányának növelésével, csökkenteni kell a mezőgazdasági termelés időjárástól való függőségét.
- i) Környezetvédelmi konfliktusok felszámolása érdekében szükséges, területfelhasználást érintő fejlesztési igények:
- Az un. városkapu funkciójú útkapcsolat, valamint a peremterületek környezetének városképi és vizuális szempontból való megjelenésének javítása, szükség esetén védelmi és takaró jellegű megoldások (mint zöldfelület, tájba illő építmény) kialakítása.
 - A lakóövezetek gazdasági, mezőgazdasági területhasználatok, telephelyek közelségéből adódó konfliktusainak kezelése. (A környezetre zavaró hatású telephelyek irányába tervezett lakóterület fejlesztések minimálisra csökkentése, védőzóna kialakítása.)

- A peremterületek lakó és gazdasági övezetei közötti védelmi célú övezet (védőerdő, zöldsáv) hiányának pótlása.
- A zöldfelületek rendszert alkotó szerkezeti hiányának pótlása, ezen belül az erdősültség kritikusan alacsony arányának javítása
- A sérülékeny vízbázisú- és a települési vízművek kijelölt vízbázisai védőidomának területének és környezetének megóvása, ennek megfelelő területfelhasználás előírása és szabályozás kialakítása.
-
- **A közművek fejlesztéséhez kapcsolódó (településszerkezetet is érintő) igények:**
 - a) Csapadékvíz elvezetés:
 - A csapadékvizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése, a belterületen áthúzódó vízfolyások és belvízcsatornák, belvíz elvezető rendszerek rendezése és a települések belterületének védelme a külterületeken keletkezett vizek káros hatásaitól.
 - A fejlesztések tervezése során fontos a vizek helyben tartásának szem előtt tartása olyan tározók építésével, amelyek alkalmasak mind a rendkívüli áradások, felhőszakadások kártételei elleni védekezésre, mind a lokális vízviSSZatartásra, jóléti és ökológiai célokat is támogatva.
 - A nyílt árokban történő csapadékvíz-elvezetés fokozatos felszámolása a sűrűn beépített, területeken, a keskeny utcákban, valamint azokon a területeken, ahol a csapadékvíz árkok eltömődésének veszélye áll fenn. A város zöldfelületi rendszeréhez szervesen kapcsolódó, fasorokkal kísért, jelentősebb vízelvezető csatornákat azonban javasolt rendszeresen karbantartott, felszíni vízfolyásként megtartani.
 - b) Elektromos energetikai ellátás:
 - Az elektromos légvezetékek fokozatos felszámolása. Első ütemben a városközpontban, a sűrűn beépített területeken, a keskeny utcákban, majd fokozatosan a teljes belterületen, külterületen pedig, a tájvédelmi területeken kívánatos mielőbb megvalósítani az elektromos légvezetékek földkábelbe történő áthelyezését.
 - Az elektromos légvezetékek és nagy kapacitású trafók lakó és intézmény ingatlanok közelében történő elhelyezése nem kívánatos, mielőbb gondoskodni kell ezek felszámolásáról. (Légvezetékek áthelyezése, földkábelbe történő áthelyezése, trafó áthelyezése, vagy a még beépítetlen, veszélyeztetett ingatlanok beépítési- fejlesztési javaslatainak visszavonása.)
 - c) Ivóvíz ellátás fejlesztése:
 - Az ivóvíz hálózat vezetékhálózata, rekonstrukciója.
 - d) Hírközlés, infó-kommunikáció
 - Az informatikai lehetőségek biztosítása a modern kor követelményeihez való igazodás, felzárkózás követelményét jelenti.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi alapú fenntartható fejlesztésre

Balmazújváros város jelen Településfejlesztési Konceptióját megalapozó vizsgálat vonatkozó fejezete teljes körűen bemutatja az épített környezet védett és védelemre érdemes értékeit, a település régészeti értékeit.

A megalapozó vizsgálat részeként elkészült a Helyi építészeti értékek értékvédelmi katasztere is.

A településfejlesztési koncepció átfogó céljai között, hangsúlyos helyet foglal el a település épített örökségének védelme, azok környezetükben való hangsúlyosabb és minél teljesebb körű bemutatása.

A város természeti, kulturális és történeti értékei (termálvíz, HNP Világörökségi Helyszín, a kulturális- és történeti hagyományok ápolása, az épített környezet értékeinek megőrzése) egymást erősítő egységének megteremtése, az épített környezet fejlesztése, a történeti értékek hangsúlyosabb bemutatása, hozzájárul a városlakók életminőségének, egyúttal az idegenforgalom minőségének fejlődéséhez is.

MŰEMLÉKEK, MŰEMLÉKI TERÜLET, EGYEDI ÉRTÉKEK

Meghatározó településképi együttesek, épületek:

Balmazújváros épületeit helyi hagyományos építészeti értékük alapján három kategóriában.

Műemlék

- M1 Semsey-kastély, Debreceni út 2, Hrsz.: 5515.
- M2 Római katolikus templom, Kossuth tér, Hrsz.: 25.
- M3 Református templom, Kossuth tér, Hrsz.: 886.
- M4 Veres Péter emlékház, Kadarcs u. 6. Hrsz.: 2139/1.
- M5 Kishortobágy csárda, Barossa puszta Hrsz.: 01986/2.
- M6 Semsey Andor Helytörténeti múzeum, Debreceni u. 1. Hrsz.: 791.

Helyi védettségű épületek

- 1.) Városháza épülete, Kossuth tér 4-5. Hrsz.: 3/2.
- 2.) Németfalusi református templom, Kossuth u. 47. Hrsz.: 473/2.
- 3.) Nagyhát „Kis kastély”, hrsz.: 0260/39.
- 4.) Járási hivatal épülete – volt polgári lakóház Hrsz.: 20.
- 5.) Hortobágy úti iskola régi szárnya, Hortobágyi u. 12. Hrsz.: 2629.
- 6.) Tankonyha – volt polgári lakóépület, Batthyány u. 12. Hrsz.: 781.
- 7.) Polgári lakóépület, Veres Péter u. 12. Hrsz.: 12.
- 8.) Református gyülekezeti ház, Kossuth u. 36. Hrsz.: 161.
- 9.) Idősek otthona – utcai épület, Csegei út 57. Hrsz.: 4296.

Helyi értéket képviselő épületek

10. Vasútállomás felvételi épülete, Kastélykert utca Hrsz.: 5099.
11. Régi posta épülete, Debreceni u. 11. Hrsz.: 777/8.
12. Német hagyományok háza, Kossuth u. 21. Hrsz.: 1284.
13. Polgári lakóépület, Batthyány u. 36. Hrsz.: 759.
14. Polgári lakóépület, Nádudvari u. 6. Hrsz.: 948.
15. Polgári lakóépület, Semsey u. 12. Hrsz.: 5107.
16. Polgári lakóépület, Batthyány u. 99. Hrsz.: 125.
17. Polgári lakóépület, Kossuth u. 63. Hrsz.: 445.
18. Polgári lakóépület, Debreceni u. 40. Hrsz.: 5233.
19. Népi lakóépület, Debreceni u. 13. Hrsz.: 2219.
20. Népi lakóépület, Kadarcs u. 27. Hrsz.: 2219.
21. Népi lakóépület, Kossuth u. 61. Hrsz.: 446.
22. Malom, Széchenyi u. 43-47. Hrsz.: 390/3.
23. Magtár épület, Nagyhát Hrsz.: 0260/41.

Helytörténeti értékek

- H1 Kossuth téri díszpark és környezete
- H2 Református templom kertje
- H3 Római katolikus templom kertje
- H4 Semsey kúria parkja
- H5 Városháza – Könyvtár – Egészség ház tömb udvara
- H6 Csegei úti köztemető
- H7 Pásztorok tere (Hortobágyi út – Kölcsey utcai tér)
- H8 Balmaz Emlékfa (Csegei út – Hortobágyi utca buszforduló)
- H9 Tar iskola kapuzata
- H10 Magyar Szürkék útja – Oxenweg
- H11 Köszöntő szobrok (Debrecen, Tiszacsege, Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló felől fogadja az érkezőket)
- H12 Mihalkó kalapos műhely és házi múzeum (Nádudvari u. 26.)
- H13 Elhagyott temetők (Elhagyott temetők:
 - Epreskerti temető – Bethlen utca vége
 - Temető – Debreceni utca vége
 - Zsidótemető – Böszörményi utca- Gábor Áron utca
 - Temető – Bólyai utca)
- H14 Halomsíros temetők

VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

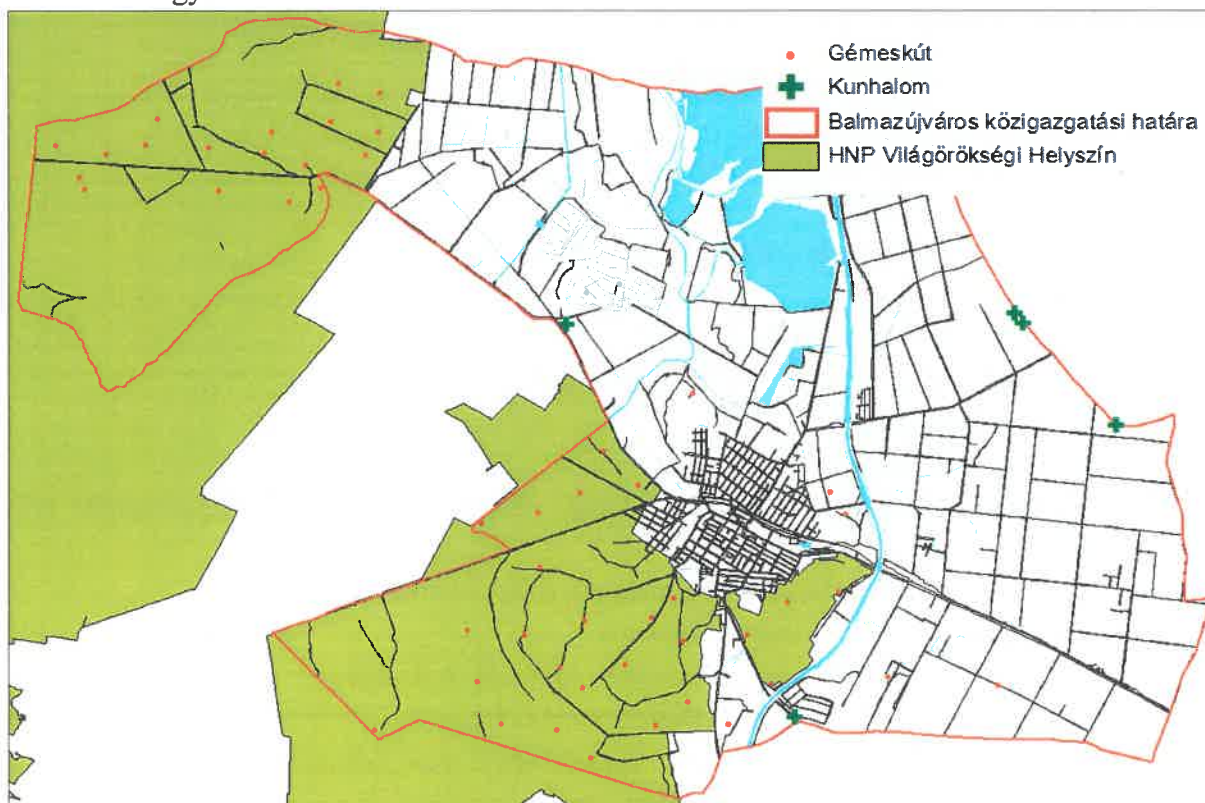
▪ Hortobágyi Nemzeti Park „A Puszta” Világörökségi helyszín

A Hortobágyi Nemzeti Park hazánk első nemzeti parkja, melyet 1973. január 1-jén hozott létre az Országos Természetvédelmi Hivatal. Területe 82000 hektár. 1999 november 30-án Marrákesben, az UNESCO Világörökség Bizottságának ülésén vették fel a Hortobágyi Nemzeti Park egész területét a Világ Kulturális és Természeti Örökségének listájára.

Balmazújváros külterületének keleti részét egyaránt érinti a világörökség területe, a világörökségi védőzóna, valamint a kultúrtáj is.

Kiemelten védett HNP területek:

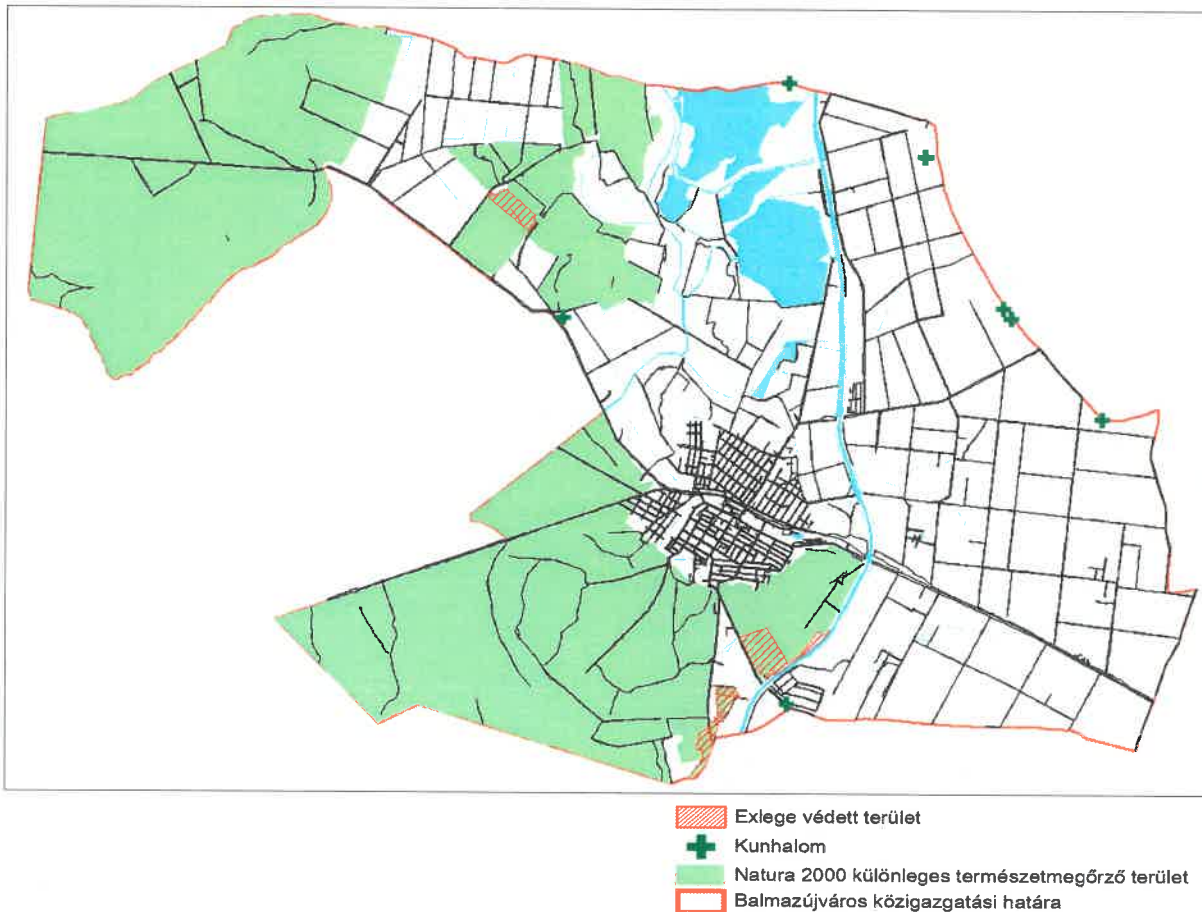
- Darassa – puszta
- Daru – Karinko – puszta
- Magdolna – puszta
- Nyíró- lapos,
- Nyáras –járás
- Nagyszík

Balmazújváros érintettsége a HNP Világörökségi Helyszínnel, Kunhalmok elhelyezkedése

Itt található hazánk egyik csillagoségbolt-parkja a Hortobágyi Csillagoségbolt-park. A csillagoségbolt-park az a védett, közösségi tulajdonú vagy használatú terület, amelyet az állami, vagy a helyi köztisztület kezel. A parknak kiemelkedően jó minőségű és zavarásmentes éjszakai égbolttal kell rendelkeznie. Emellett még több fontos kritériumnak kell megfelelni. Például, hogy a közvilágításban ernaőzött lámpatesteket használjanak, vagy a park kezelési terve kitüntetett szerepet szánjon az égbolt védelmének, továbbá legyen lehetőség az éjszakai látogatásra. Ezek a feltételek itt, a Hortobágyi Csillagoségbolt-parkban mind teljesülnek.

- **Ex-lege védettségű kunhalmok:**
- **Natura 2000 védettségű különleges természetmegőrző területek:**

- **Ökológiai hálózat**

